

[Udenrigsministeren]

sere fuldstændigt, men der er grænser, og da har hr. Ivar Nørgaard så ret i, at vi også oplever grænser i mulighederne for at aflaste en del af afgiftsområdet, når vi samtidig har et problem med et for højt indkomstkattetryk, for hvor fører det os så hen? Ja, det fører os – så vidt jeg kan se – lige præcis hen til spørgsmålet om det overordnede, alt for store skattetryk. Vi er jo det land inden for kredsen af EF-lande, der har det højeste totale skattetryk, og vore muligheder for at rokere rundt inden for det samlede skattetryk med de elementer, vi vil forsøge at bruge, er jo begrænset af skattetrykkets størrelse.

Det er det problem, vi kommer tilbage til, netop når vi skal se på – som hr. Ivar Nørgaard siger – de parametre, der påvirker konkurrenceevnen, men jeg fornemmer, at vi i virkeligheden ser ganske ens på dette spørgsmål og på de andre ting, som vi bør lægge vægt på, og jeg kan gentage min enighed med hr. Ivar Nørgaard i, at noget, der haster meget, er at få gennemført sådanne lettelser og omlægninger i erhvervsbeskatningen, at vi ikke risikerer, at der bygges en struktur op, som er u hensigtsmæssig set ud fra et dansk synspunkt.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg kan høre, at udenrigsministeren stadig synes, at den vigtigste diskussion i forbindelse med det indre marked bliver skattetrykdiskussionen, og det er jeg da ked af, for er vi ikke enige om, at det, der er hovedsagen, er, at vi udnytter mulighederne for at få en øget produktion og en øget eksport? Det er vi åbenbart ikke.

Vi mener, hovedproblemet er, at produktionssektoren er alt for dårligt forberedt, at den ikke har taget udfordringen op, og at den ikke rigtig ved, hvordan den skal forberede sig, men jeg forstår altså, det skal være skattetrykket, der er regeringens melding. Jeg tror, det fører direkte den gale vej, hvis man lægger sin strategi til rette efter det.

Så prøver udenrigsministeren at afvise min argumentation vedrørende en afgiftsharmonisering med, at vi da stadig har bestemmelsen om enstemmighed, men jeg forstod udenrigsministeren sådan, da han tidligere i debatten gjorde rede for dette, at nok har vi formelt enstemmighed – og det er jeg enig i selvfølgelig – men hvis vi fjerner mulighederne for at føre

kontrol ved grænserne og i forbindelse med handel og transport over dem laver omregning, kan det være ligeegyldigt med denne enstemmighed.

Derfor vil jeg spørge ministeren, om en konsekvens af det, ministeren har sagt her, ikke nødvendigvis må være, at regeringen ligesom vi synes, at det afgørende sted at sætte hælene i i denne diskussion er sådan set ikke med hensyn til at holde på enstemmighedsretten, men med hensyn til ikke at sige nej til grænsehandelsrestriktioner, grænsehandelskontrol, hele den proces, der foregår ved grænserne, for hvis man siger nej til den, er det andet ingenting værd.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Til hr. Gades sidste spørgsmål vil jeg sige, at det er sandelig da også vigtigt, men her må jeg bare minde om det problem, som i hvert fald hr. Niels Anker Koføed pegede på, nemlig at da vi i sin tid gik ind i dette, lovede vi rent faktisk, at det var et problem, vi ville søge afviklet i løbet af nogle år. Derfor har de andre – for nu at udtrykke det på den måde – faktisk den klemme på os, at vi skal have en indrømmelse fra de andre, hver gang vi skal have ordningen forlænget, og det er velkendt fra mange tidligere regeringers tid, at vi da desværre ikke har fat i den lange ende af tovet.

Så skal jeg i øvrigt ligesom hr. Gade beklage, at så stor en del af debatten er kommet til at dreje sig om skatte- og afgiftsforhold, fordi det er – heri er jeg enig med hr. Gade – en skæv fremstilling af, hvad det egentlig er, der er vigtigt i hele spørgsmålet om det indre marked.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 105:

Forslag til lov om ophævelse af lov om et hovedstadsråd.

Af indenrigsministeren (Thor Pedersen).

(Fremsat 17/11 88).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 5 og 6 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 106:

Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser som følge af nedlæggelse af Hovedstadsrådet.

Af indenrigsministeren (Thor Pedersen).
(Fremsat 17/11 88).

6) Første behandling af lovforslag nr. L 32:

Forslag til lov om ophævelse af lov om et hovedstadsråd.

Af Jane Oksen (FP) m.fl.
(Fremsat 6/10 88).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Flemming Jensen (KF):

Det nævnes af forslagsstillerne til L 32 i bemærkningerne ganske rigtigt, at Hovedstadsrådet har været udsat for en omtumlet tilværelse og – og det bør også understreges – så dagens lys som et kompromis mellem synspunkter, der lå ganske langt fra hinanden.

Vores opfattelse var klart den, at kompromiset måtte have sin chance, men vores ordfører sagde også – det var den 6. marts 1974, og det står i Folketingstidende 1973–74, spalte 3163 – at det var en sag, der nu har fundet en løsning, og så må man vente og se, hvad der kommer ud af det, og så vende tilbage til det.

Det har vi nu gjort, sådan som indenrigsministeren nævnte det i april måned, da han pegede på, at regeringen var enig i, at Hovedstadsrådet burde nedlægges. Ved samme lejlighed sagde ministeren, at regeringen gennem måneder havde arbejdet med de praktiske problemer, som skulle løses i den forbindelse.

L 105, som vi jo også behandler nu, kan derfor heller ikke være nogen overraskelse for Fremskridtspartiet. Vi er, som det også blev sagt af vores ordfører dengang, fru Karen Højte Jensen, enige med ministeren og dermed med forslagsstillerne i, at der ikke er plads til 3 administrative enheder i hovedstadsområdet.

Det er godt, at ministeren nu har fremsat forslaget, og at vi også har fået konsekvensforslaget. Der er ganske mange konsekvenser, men de fleste af dem har en sådan karakter – som ministeren skriver – at amtskommunerne i hovedstadsområdet herefter vil være stillet som landets øvrige amtskommuner. Det står i bemærkningerne, side 16.

Landet er ikke så voldsomt stort – hovedstadsområdet trods alt heller ikke – at vi har behov for at fortsætte den administrative tredeling. Der er ikke ret mange områder – hvis der er nogen – der ikke kan varetages mere effektivt og nærmere den enkelte borger, og vi må vist, for at sige det meget blidt og stilfærdigt, slå fast, at Hovedstadsrådet ikke har været det mest nærdemokratiske organ, der findes. Desværre har det jo også en sådan ordning, at det heller ikke har været meget i fokus, når det drejer sig om pengeforbrug.

Hvis man ser bort fra HT, har Hovedstadsrådet været et ganske fjernt begreb, og hvad angår HT, kan man vel heller ikke sige, at det i befolkningens øjne har stået som et lysende eksempel til efterfølgelse.

Jeg ved godt, at den kollektive trafik skal behandles i forbindelse med det forslag, som trafik- og kommunikationsministeren har fremsat, men det hører jo også med i L 105, og i Det Konservative Folkeparti hilser vi med glæde den forventede forenkling og effektivisering og ikke mindst den større grad af konkurrence med øgede private indslag.

I et bysamfund som det storkøbenhavnske er det afgørende, at den kollektive trafik fungerer og fungerer godt, og det gør så i øvrigt heller ikke noget, at den er til at betale for den enkelte borger. Det er vores opfattelse, at den licitationsordning og påtænkte styring, som ministeren omtaler, vil gøre systemet mere effektivt og produktivt og formentlig dermed også billigere.

Tilsyneladende er det ret nemt at gøre op, hvad en nedlæggelse af Hovedstadsrådet økonomisk vil betyde. I bemærkningerne nævnes det, at selve nedlæggelsen af rådet og dets sekretariat vil medføre besparelser på 15–20 mio. kr. Det kan man åbenbart beregne ret klart, men man kan ikke se, om andre enheder vil kræve andet mandskab. Da der imidlertid ikke sker sagsudvidelse, går jeg ud fra, at der ikke sker en administrationsudvidelse.

Men det er kun den ene side af sagen. Den anden og måske vigtigere er, at samfundet bliver lettere at overskue, når overflødige led fjernes og vejen mellem borgere og myndighed bliver kortere.

Jeg tror, de fleste vil erkende, at en af folkestyrets store vanskeligheder er, at vi nu og da gør det hele væsentlig mere uoverskueligt end nødvendigt, og det gør vi i hvert fald efter vor

[Flemming Jensen]

mening, når man opretholder flere led, end vi har brug for, og dermed faktisk forøger afstanden.

Ophævelsen af Hovedstadsrådet medfører naturligvis nogle konsekvenser på en række områder, som det fremgår af L 106, og som det tidligere er nævnt, medfører det en større parallelitet mellem amterne i hovedstadsområdet og amterne i det øvrige land. Jeg vil lige for en ordens skyld sige, at det betyder ikke, at vi i Det Konservative Folkeparti føler, at amtskommunerne hermed har fundet deres endelige placering. Det skal jeg vende tilbage til senere, men jeg vil blot forudskikke denne bemærkning nu.

For øvrigt må jeg sige om lovforslag nr. L 106, at det er et forslag af en sådan karakter, at det formentlig bedst lader sig behandle i udvalget. Jeg tror egentlig, at sagen kræver en relativ hurtig løsning bl.a. af hensyn til de mange mennesker, som er beskæftiget i Hovedstadsrådet og i øvrigt har direkte tilknytning til det.

Hertil tilsiger Det Konservative Folkeparti sin positive medvirken.

Henning Rasmussen (S):

Jeg beklager, at jeg ikke var opmærksom på, at den tidligere diskussion sluttede så hurtigt. I hovedstadsområdet bor mere end en tredjedel af landets indbyggere på en femtededel af det samlede areal. Der er tale om en meget stærk koncentration af mennesker, af boliger og af erhverv fordelt på 48 kommuner, 3 amtskommuner og så Københavns og Frederiksberg Kommuner med deres særlige status.

Det er ikke alene langt den største befolkningkoncentration i landet, men det er også det sted, hvor behovet for løsninger på tværs af kommunegrænser og amtsgrænser er størst, langt større end i nogen anden del af landet.

Det er især den overordnede del af planlægningen, af udviklingen og af anvendelsen af det samlede område, der kræver løsninger på tværs, men det er også i høj grad trafikplanlægning og i den forbindelse sikring af en sammenhængende kollektiv trafik, der kræver fælles løsninger og muligheder for at træffe bindende beslutninger, hvor særinteresser må vige for helhedens. Tænk f.eks. på så konkrete og nærliggende ting som forsyningen med drikkevand eller på lossepladser og lign. til at skaffe os af med vores store affaldsmængder.

Jeg kunne nævne en række andre eksempler på konkrete planlægningsopgaver, hvor det vil give store problemer, hvis ikke der eksisterede et fællesorgan, der sikrer helheden og sammenhængen i de beslutninger, der angår hele eller meget store dele af det samlede hovedstadsområde.

Det har der været principiel enighed mellem det store flertal af Folketingets partier om i mange år, specielt siden de nuværende regeringspartier og Socialdemokratiet i enighed gennemførte loven om Hovedstadsrådet i 1973. Det var et kompromis imellem nogle, der gerne så et egentligt storamt, og andre, der nok kunne se behovet for overordnet styring og planlægning på vigtige områder, men ikke ønskede at gå så langt.

Jeg har så i øvrigt i dagens anledning med stor glæde læst de bemærkninger, som de tre nuværende regeringspartiers ordførere gjorde ved den anledning. Den nuværende statsminister, den nuværende økonomiminister, den nuværende forsvarsminister gjorde meget ud af at forklare, hvor vigtigt det var, at man nu fik skabt dette nye demokratiske organ.

Jeg hæftede mig især ved den varme anbefaling af, at man nu etablerede Hovedstadsrådet som en god måde at løse nogle store planlægnings- og koordineringsopgaver på, så man samtidig kunne få en mere sammenhængende løsning på de stigende problemer for den kollektive trafik. En af de ting, man også glædede sig over, var, at det nu var lokalt valgte repræsentanter for hovedstadsområdet, der skulle løse de fælles problemer, og ikke styrelser og ministre. Det var altså også at betragte som en decentralisering.

De samme partier vedtog i enighed for kun 4 år siden med tilslutning, så vidt jeg erindrer, fra CD og Kristeligt Folkeparti den daværende indenrigsminister Britta Schall Holbergs forslag om at gøre Hovedstadsrådet permanent. Det har nu vist sig i mere end 10 år at være en god og hensigtsmæssig måde at organisere samarbejdet på i hovedstadsområdet på nogle væsentlige områder.

Vi har også siden hen i fællesskab fjernet sygehusplanlægningen fra Hovedstadsrådet, i øvrigt på Hovedstadsrådets egen anbefaling, og vi har været enige om forsøgsvis at flytte ansvaret for konkrete miljøsagers behandling til amtskommuner og kommuner. Det er et forsøg, som vi i øvrigt gerne vil gøre til en fast ordning.

[Henning Rasmussen]

Dengang man vedtog lovgivningen om Hovedstadsrådet i 1973, byggede det på et meget grundigt, indgående kommissionsarbejde, hvor behovet for et sådant fælles lokalt valgt organ blev klart dokumenteret. Også da man gjorde Hovedstadsrådet permanent for kun 4 år siden, gik der forud et meget grundigt kommissionsarbejde, der var så overbevisende, som sagt før, at et stort flertal af partier uden større debat fulgte ministerens forslag.

Det forslag, vi behandler i dag, bygger på et hurtigt udvalgsarbejde, der havde det formål at undersøge mulighederne for at lette amtskommunernes udgifter. Det var altså ikke et udvalg, der var nedsat med det formål at beskæftige sig med Hovedstadsrådets virke eller at komme med præcise forslag til, hvordan de væsentlige overordnede planlægningsopgaver skal løses, hvis Hovedstadsrådet bliver afskaffet. Hovedstadsrådet var i øvrigt ikke repræsenteret i udvalget og primærkommunerne heller ikke.

Udvalgets betænkning på dette område fylder 6 sider. Problemerne bliver altså slet ikke så grundigt og alsidigt belyst, som vi ellers plejer at gøre, når vi i Folketinget ændrer væsentligt på de strukturer, der skal få vort samfund til at fungere. Udvalget foreslog, at regionplanopgaverne skal varetages af amtskommunale og/eller fælleskommunale fællesskaber. Det gjorde udvalget, går jeg ud fra, ud fra den betragtning, som alle hidtil har været enige i, at det er nødvendigt at have et lokalt udpeget organ, der kan koordinere tværs over amts- og kommunegrænser og kan træffe de nødvendige beslutninger, hvis der er modstridende opfattelser i området. På den måde bliver det hovedstadsområdets egne folkevalgte, der får ansvaret for løsningen af de problemer, der er, og ikke staten repræsenteret ved ministre og embedsmænd i statens styrelser.

Dette helt afgørende forslag har ministeren ikke fulgt. Der er alene tale om, at der skal forhandles og gensidigt orienteres imellem de nye regionplanmyndigheder. Men hver regionplanmyndighed har den fulde suverænitet inden for egne grænser, og kun miljøministeren har den faktiske myndighed til at koordinere og til at sikre de overordnede synspunkter. Derfor får miljøministeren, hvis lovforslagene vedtages, f.eks. beføjelse til – og det er et citat fra bemærkningerne til lovforslag nr. L 106 – at:

». . . udstede landsplandirektiver for så vidt angår arealanvendelsen eller fastsætte bindende forudsætninger for sektorplanlægningen, hvis særinteresser blokerer for hensynet til en hensigtsmæssig varetagelse af områdets samlede interesser, eller hvis det i øvrigt efter en statslig synsvinkel er hensigtsmæssigt.«

Jeg vil gerne gentage det sidste: ». . . eller hvis det i øvrigt efter en statslig synsvinkel er hensigtsmæssigt.«

Derfor bliver hovedresultatet af forslaget om at afskaffe Hovedstadsrådet med dets 37 lokale folkevalgte ganske enkelt, at den afgørende indflydelse på udviklingen i det område, hvor 35 pct. af landets befolkning bor, flyttes til staten, til miljøministeren personligt. Det er efter vores mening absolut ikke en decentralisering, der sker, men en koncentration af magt først og fremmest hos en enkelt minister, miljøministeren. Det vil vi ikke være med til.

Jeg vil også godt gøre opmærksom på, at de kommuner, der har nået at reagere i det vældige hastværk, ministeren har haft, er gået ud fra, at ministeren ville følge forslaget om at løse de overordnede planlægningsopgaver i et kommunalt fællesskab af en eller anden art. Ministeren har også fået meget alvorlige henstillinger fra de ledende kommunalfolk i området på tværs af partiskel om at lade hele spørgsmålet behandle i et hurtigarbejdende udvalg, inden lovforslaget blev fremsat, bl.a. vel fordi der kunne udarbejdes forsvarlige forslag til, hvordan ansvaret for løsningen af de overordnede opgaver kunne placeres hos lokale folkevalgte i stedet for hos miljøministeren. Det har indenrigsministeren klart afvist.

Der er i det hele taget tale om et udpræget hastværksarbejde, der er overfladisk lavet og efterlader mange uløste spørgsmål. Både det spørgsmål, som hr. Flemming Jensen nævnte: Hvad koster det dér, hvor man nu flytter opgaverne hen? Og spørgsmål som: Hvordan forestiller man sig at vi får en lettere og mere effektiv sagsgang, hvis uoverensstemmelser skal løses af miljøministeren i stedet for at klares i det overordnede organ, som Hovedstadsrådet er? Hvem siger i øvrigt, at en eventuel beslutning om at ophæve Hovedstadsrådet skal have virkning fra den dag, hvor de nye kommunale råd skal starte deres arbejde, den 1. januar 1990? Hovedstadsrådets medlemmer er ikke direkte valgt ved det valg, men de udpeges af de lokale

[Henning Rasmussen]

råd. Det behøver altså ikke at have det hastværk, at dette skal være gennemført, sådan at det kan få virkning fra 1. januar 1990.

Vi vil i Socialdemokratiet meget gerne diskutere en række ting i forbindelse med opbygningen af ledelsen og styringen, ansvaret for de overordnede opgaver i hovedstadsområdet – det vil vi meget gerne – om opgavefordelingen er rigtig, og om de procedurer, der er foreskrevet, er fornuftige, om rådets størrelse og struktur er fornuftig og meget andet. Det har vi gjort tidligere, og vi har glædet os over, at vi hver gang har været enige om de løsninger, der kom, og at de har været velovervejede.

Men vi er af den absolutte opfattelse, at det foreliggende forslag ikke løser de meget vigtige fællesopgaver på en forsvarlig måde med det størst mulige ansvar lagt ud til repræsentanter for befolkningen i hovedstadsområdet. Vi opfordrer derfor indtrængende til, at hele spørgsmålet om at sikre helhed i planlægningen af hovedstadsområdets udvikling og i løsningen af nogle helt centrale problemer for menneskene i området bliver vurderet i et udvalg med repræsentanter for alle berørte parter. På det foreliggende grundlag må vi afvise begge forslag.

Agerschou (SF):

I løbet af de sidste måneder har en del politikere fra forskellige partier gjort sig bemærket med markante armsving i pressen om nedlæggelse af både det ene og det andet. Så var det amtskommunerne, så var det noget andet, og så var det Hovedstadsrådet. Hver gang har det været karakteristisk, at de pågældende politikere ikke gjorde sig den ulejlighed at finde ud af eller foreslå, hvor de pågældende opgaver så skulle løses.

Nu står vi med et forslag fra indenrigsministeren om at nedlægge Hovedstadsrådet med et tilhørende bud på, hvordan kompetencen med hensyn til de hidtidige opgaver hos Hovedstadsrådet skal fordeles. Vi har interesseret os lidt for, hvorfor Hovedstadsrådet i sin tid blev etableret. Selv om kommunalreformen og de efterfølgende opgavefordelinger op gennem 1970'erne naturligvis også berørte hovedstadsområdet, så fik de ikke her den samme grundlæggende karakter som i det øvrige land. Man opgav reelt en kommunalreform for hovedstadsregionen.

Det betyder, at de strukturelle problemer i hovedstadsområdet stort set er de samme som i 1970. Der er en i forhold til områdets areal meget høj koncentration af indbyggere, boliger og erhvervsvirksomheder; der er i forhold til den faktiske integration i området et stort antal kommuner; der er en langt større bolig- og arbejdsstedstrafik end i det øvrige land; der er en væsentlig ulighed mellem kommunerne i området målt i beskatningsgrundlag og udgiftsbehov; to kommuner i området, København og Frederiksberg, har særstatus som både kommuner og amtskommuner; og staten har en særlig tilstedeværelse i området i form af utallige offentlige institutioner og organer, og det samme gælder en mængde private og halvoffentlige landsdækkende organisationer. Det er bl.a. disse forhold, der gør hovedstadsområdet anderledes og med andre problemer, end man ser det i det øvrige land.

En kommunalreform kunne rimeligvis løse en del af problemerne, men trods nedsættelse af utallige kommissioner i dette århundrede vedrørende dette spørgsmål har det ikke kunnet lade sig gøre. I SF mener vi dog ikke, at vi af den grund skal opgive håbet.

Hovedstadsrådet blev i sin tid oprettet som en slags afværgedagsorden, der skulle varetage nogle overordnede opgaver i regionen. Paradoksalt nok i forhold til den offentlige debat, der har været om Hovedstadsrådet, blev det i sin tid oprettet for at forenkle, afbureaukratisere og effektivisere tingene. Det afløste mere end 20 forskellige råd, kommissioner og lignende af politisk, teknisk, statsligt og fælleskommunalt tilsnit samt blandinger af alle dele. HT afløste i 1974 via sammenlægning Københavns Sporveje, DSB's busruter og ca. 40 andre busselskaber, hver med egen køreplan og eget takstsystem. Alt i alt kan man sige, at et af formålene med Hovedstadsrådet var at gøre forholdene mere gennemskuelige.

SF er ikke og har aldrig været særlig begejstret for Hovedstadsrådet. Det er ikke nogen hemmelighed for dem, der har fulgt de efterhånden mange debatter i Folketinget om emnet. Men vi har også sagt, at man ikke bare løser problemerne ved at nedlægge Hovedstadsrådet; der skal fremlægges velkvalificerede alternativer. Vi synes ikke, at indenrigsministeren har argumenteret overbevisende for, at hans forslag til alternativ er særlig velkvalificeret. Vi

[Agerschou]

er bange for, at det i fremtiden kan ende med nye uformelle og formelle samarbejdsorganer i området, der igen kommer til at virke uigenemskuelige og bureaukratiske for borgerne.

I 1984 blev Hovedstadsrådet gjort permanent, og det var på forslag fra en anden Venstreindrigsminister, fru Britta Schall Holberg, der bl.a. ved denne lejlighed udtalte, at det var vigtigt, at der nu blev lagt en linie, sådan at vi blev fritaget for de uendelige diskussioner om Hovedstadsrådets fremtid. De borgerlige ordførere ved denne lejlighed fulgte trop, bl.a. hr. Flemming Jensen fra De Konservative, som også ved denne lejlighed var ordfører for dette parti. Man fremhævede, at Hovedstadsrådet måske ikke levede op til den ideelle fordring, men at det havde vist sig at kunne fungere i praksis; det var hr. Flemming Jensens ord. Denne holdning kritiserede SF dengang. Vi mente, at det mest mindede om angstadfærden hos den afrikanske struds med at putte hovedet i et hul, så man ikke kan se problemerne.

Hvad er det så, der er sket igennem de forløbne fire år, som har ændret de borgerlige partiers holdning? Er det noget sagligt, eller foreslår man bare en nedlæggelse for at give befolkningen et indtryk, en illusion om handlekraft?

Alt i alt er vi ikke sikre på, at indenrigsministerens forslag vil betyde, at de hidtidige opgaver i fremtiden vil blive løst mere hensigtsmæssigt, og vi frygter, at der vil udvikle sig et nyt endnu mere uigenemskueligt bureaukrati.

Mejdahl (V):

Hvis man sætter sig op i Folketingets bibliotek og blader det materiale igennem, som er samlet dér om Hovedstadsrådet, vil man erfare, at det har været en omstændelig sag at finde ud af, hvordan man mest hensigtsmæssigt varetog de overordnede kommunale og regionale interesser i hovedstadsområdets 50 kommuner med ca. 1,7 millioner beboere.

Den løsning, man fandt frem til, nemlig Hovedstadsrådet, som nu har eksisteret siden 1974, har der heller aldrig været fuld enighed om. Den har været diskuteret med mellemrum også her i salen, og der har været justeret hist og her i opgavefordeling m.v.

Sidste gang vi drøftede spørgsmålet, var den 7. april på foranledning af Fremskridtspartiet, og ved den lejlighed tilkendegav indenrigsministeren, at regeringen her i efteråret ville frem-

sætte forslag om at nedlægge Hovedstadsrådet, et forslag, som i vid udstrækning bifaldes af områdets kommuner.

Situationens alvor er også her på det sidste gået op for Hovedstadsrådet, som har udfoldet ihærdige bestræbelser på at fortælle os, hvor mange opgaver rådet løser, hvor godt de gør det, og hvor forfærdeligt det vil gå, hvis Hovedstadsrådet ophæves pr. 31. december 1989.

Denne informationsvirksomhed skal jeg ikke bebrejde Hovedstadsrådet. Støtte fra den kant til at ophæve lov om Hovedstadsrådet ville nok have påkaldt sig større undren. At Hovedstadsrådet har en funktion, og at rådet udfolder store anstrengelser for at udføre et godt arbejde, skal jeg ikke undervurdere og underkende, tværtimod, det anerkender vi i Venstre.

I Venstre er vi af den opfattelse, at tiden er inde til at ændre på de administrative og de beslutningsmæssige forretningsgange i hovedstadsområdet. For mig, som kommer fra en anden landsdel, ser det fremmed ud, at der i hovedstadsområdet er denne top på den kommunale pyramide. Arten af opgaver, som skal løses i kommunal og amtskommunal regi, er stort set de samme landet over. De grænseoverskridende opgaver er også de samme, kollektiv trafik, planlægning, pendling, sygehusvæsen, undervisning m.v.

Dér, hvor de iøjnefaldende forskelle fremtræder, er, når vi ser på befolkningstætheden, og når vi ser på gennemsnitsindkomsterne, selv efter at udligningsordningerne har reguleret dem. At befolkningstætheden giver opgaveløsningerne en anden dimension, vil vi ikke bortforklare.

Når vi i Venstre går ind for at nedlægge Hovedstadsrådet, gør vi det, fordi vi lægger vægt på, at der sker en forenkling af den offentlige virksomhed. Vi gør det, fordi vi grundlæggende er af den opfattelse, at kompetence og ansvar bør være uløseligt forbundet, og vi gør det, fordi vi har tillid til, at kommuner og amter også i hovedstadsområdet kan løse de opgaver, som skal løses, på fuldt forsvarlig vis. Vi gør det, fordi det er i overensstemmelse med kommunernes ønske, og handlingen støttes af konklusionen i Lotzudvalg I's betænkning nr. 1123 fra 1987, forslag 2, og vi gør det for at styrke det lokale selvstyre.

Når jeg har givet disse begrundelser, skal det da også understreges, at forslag om at nedlægge

[Mejdahl]

Hovedstadsrådet ikke skal tages som udtryk for, at der ikke også i hovedstadsområdet er væsentlige tværgående problemer, som må løses i samarbejde mellem kommunerne og amtskommunerne. Det vil der fortsat være, naturligvis. Det er lovforslag nr. L 106 et synligt bevis på. Der bliver en lang række praktiske ting, der skal tages højde for, og som skal løses. Det bliver i sig selv en stor og kompliceret opgave, men når den er løst, tror vi på, at det bliver til større tilfredshed end i dag.

Jeg skal undlade at kommentere de enkelte dele, og derfor vil jeg slutte med at tilkendegive, at Venstre tilslutter sig de to lovforslag, L 105 og L 106, og vi tilsiger vores positive medvirken under udvalgsarbejdet. Lovforslag L 32 skal jeg ikke kommentere, kun registrere, at det er på dagsordenen, det må være tilgodeset af lovforslag nr. L 105.

Jane Oksen (FP):

Først vil jeg gerne takke indenrigsministeren for, at vi nu endelig får et forslag om nedlæggelse af Hovedstadsrådet med udgangen af 1989. Fremskridtspartiet har gentagne gange foreslået Hovedstadsrådet nedlagt. Vi gjorde det også sidste år og fik allerede dengang melding fra ministeren om, at regeringen ville komme med et forslag.

Så kunne man måske sige, at vores forslag var overflødig, og det er det måske også. Jeg erkender, at vi i vores forslag har bedt regeringen om at komme med yderligere forklaringer om, hvordan opgaverne løses, og det ser vi jo så nu et forslag til.

Det er helt klart, at de 37 politikere, der styrer Hovedstadsrådet, klager over, at Hovedstadsrådet skal nedlægges. De mister deres gode politiske ben til omkring 2 mio. kr., men de klarer sig nok, og det gør de mange medarbejdere formentlig også. Af de 5.000, der er, er omkring 4.500 ansat under Hovedstadsrådets Trafikskelskab. Alene til administration af dette trafikskelskab bruges 800 mennesker, så vidt jeg forstår, for der er kun ansat 3.700 chauffører. De bliver selvfølgelig ikke arbejdsløse. Trafikken går ikke i stå, men skulle gerne udnyttes mere rationelt. Vi kan i hvert fald støtte den privatisering af busruterne, der lægges op til. Vi kunne godt ønske os, at det ville smitte af i landets øvrige amter, hvor den kollektive trafik også kører med millionunderskud. Kunne trafikministeren ikke se nærmere på det?

Hovedstadsrådets Trafikskelskab vil gerne fremhæve alle de gode sociale ordninger, det mener at have indført, f.eks. pensionistbuskort til 170 kr. i kvartalet og handicapkørsel. Det er intet argument for at bevare Hovedstadsrådet. Disse udmærkede ordninger kan amterne selv beslutte at videreføre. Det er helt bevisligt, at de private busruter kan køre billigere, og det må skatteborgerne i hovedstadsområdet også være interesserede i, og det er de sikkert mere interesseret i, end hvem der styrer det.

Når de tre amter Frederiksborg, Roskilde og København og de to kommuner København og Frederiksberg, der også har status som amter, udgår af det fællesskab, de nu har i Hovedstadsrådet, skal de selvfølgelig fungere akkurat ligesom andre kommuner og amter i landet. Det er noget vrøvl, når Hovedstadsrådet påstår, at samarbejdet ødelægges. Der er også andre naboamter, der skal samarbejdes med, f.eks. Vestsjællands og Storstrøms Amter. Nej, de tider må være forbi, hvor en lille klub kan pleje egne interesser. Vi må se mere på helheden for hele landet.

Vil vi virkelig løse amtsgrænseproblemerne, f.eks. i forbindelse med sygehusindlæggelse, skulle man selvfølgelig helt nedlægge amterne samtidig med Hovedstadsrådet. Fremskridtspartiet ser altid på helheden; det er jo netop derfor, vi fremsætter forslag om, at såvel hovedstadsråd som amtskommuner og statsamter nedlægges samtidig. Det var bedre, om vi én gang for alle fik en ordentlig kommunalreform, men dette forslag handler kun om Hovedstadsrådet, så derfor skal jeg vente med argumenterne for de andre områder til senere på dagsordenen.

Måske kommer der snart forslag om nedlæggelse af mange andre ting. Dette er kun en begyndelse. Jeg tror også, det er det, regeringen lægger op til med de såkaldte Lotzudvalg, hvor det tredje nu er i gang, og hvor der er mange gode ideer om kommunale og amtskommunale styringsmuligheder. Sidst har man også set et udvalg, der skal komme med forslag til decentralisering og afbureaukratisering af den offentlige sektor. Vi håber i Fremskridtspartiet, der kommer mere ud af alt dette end fine rapporter og store ord.

Vi er altså tilfredse med, at regeringen nu endelig indser, at Hovedstadsrådet er overflødig. Det er en skam, at indenrigsministeren ikke

[Jane Oksen]

hed Thor Pedersen allerede i 1978, for ifølge dagspressen skulle han, da han var borgmester i Helsingør fra 1978 til 1986, allerede dengang have protesteret imod Hovedstadsrådet. Men dengang havde vi jo en anden regering. Nu kan man så ønske ham til lykke med, at det lykkes for ham som indenrigsminister at få flertal for at nedlægge Hovedstadsrådet.

I Kommunaludvalget må vi se nærmere på, om løsningen af opgaverne skal være, som det er skitseret. Efter Fremskridtspartiets mening er det ikke helt lige meget, hvem der løser opgaverne. Vi så i hvert tilfælde gerne, at man undlod at give amterne flere opgaver, da vi gerne ser disse nedlagt. Først når dette sker, mener vi, der reelt bliver tale om forenkling og afbureaukratisering.

Regeringen mener, at besparelserne ved at nedlægge Hovedstadsrådet skulle blive omkring 15-20 mio. kr. Alene på Hovedstadsrådets Trafikselskab var der sidste år et underskud på 265 mio. kr., så ved en privatisering tror jeg der kan spares meget mere her, især hvis man ville lade mere end de 30 pct., der er lagt op til at udlægge til private entreprenører, komme derud.

S-togene skulle Hovedstadsrådet have overskud på, og når man overfører dem til DSB, kunne det jo være, at DSB's store milliardunderskud på omkring 3 mia. kr. kunne blive lidt mindre. Vi synes nu, regeringen ved denne lejlighed skulle tænke over, om man ikke helt skulle lade DSB privatisere, som Fremskridtspartiet foreslår. Vi tror, der kunne ligge kæmpe besparelser her.

Så taler man om at overføre medarbejdere fra Hovedstadsrådet. Det er helt klart, at nogle medarbejdere skal selvfølgelig overføres. Men hvad angår de 100 personer, der har arbejdet med regionplan, miljøplan og varmeplan, mener jeg, man burde se lidt på at få reduceret disse planer. Ingen mennesker gider læse dem; der er ingen grund til at fastholde alle disse planlægningssekspertter. Her mener vi altså der kunne spares en hel del medarbejdere.

De besparelser, der opnås, skulle så gerne bruges til at nedsætte skattetrykket for den tredjedel af den danske befolkning, der bor i hovedstadsområdet, og som i forvejen er blandt de hårdest beskattede.

Men vi takker for ministerens udspil med dette forslag, og vi støtter selvfølgelig regeringens forslag.

Marianne Jelved (RV):

I mit indlæg under åbningsdebatten den 6. oktober 1988 udtrykte jeg følgende: Den nye regering skal ikke nedlægge institutioner bare for at vise handlekraft.

Her tænkte jeg overhovedet ikke på Hovedstadsrådet, for arbejdet med at finde ud af, om vi skulle fastholde Hovedstadsrådet eller ikke, var sat i gang lang tid inden.

Vi er i Det Radikale Venstre helt enige med dem, der har talt om, at Hovedstadsrådet var en rigtig konstruktion, dengang det blev dannet i begyndelsen af 1970'erne.

Der er gået en hel del år, og der er sket mange ting i den forløbne tid, og Hovedstadsrådet har udført masser af velkvalificeret og godt arbejde i denne periode. Men der er også sket en ændret holdning i befolkningen og blandt politikere i den forløbne tid, bl.a. til begrebet decentralisering, og det har vist sig også gennem friamts- og frikommuneforsøgene.

Hvis man sammenligner Hovedstadsrådets opgaver, da det blev dannet i begyndelsen af 1970'erne, med de opgaver, der nu er tilbage, må man sige, at opgaverne er blevet reduceret mærkbart. Der er to typer opgaver tilbage: kollektiv trafik og planlægningsopgaverne.

Det, der har givet anledning til, at Det Radikale Venstre har skiftet opfattelse med hensyn til Hovedstadsrådet fra 1984 og til nu, er friamtsforsøget, hvor miljøområdet blev lagt ud til amterne. Det gav os anledning til at diskutere, om Hovedstadsrådet skulle opretholdes. Desuden er vi af den opfattelse, at regionplanerne nu er på plads. Der er gjort et meget stort og værdifuldt arbejde, og derfor er der grundlag for at se på, om Hovedstadsrådet er nødvendigt på længere sigt.

De overvejelser blev bekræftet, da betænkning nr. 1123 om amtskommunernes udgiftspress og styringsmuligheder kom i december 1987. Her er beskrevet forslag til forenklinger, og der gøres rede for, hvorledes man kan decentralisere og skabe en parallelisering mellem de tre hovedstadsamter, Københavns og Frederiksberg kommuner og landets øvrige amter.

Den 7. april 1988 var der debat i Folketinget om det samme emne, og her tilkendegav den radikale ordfører, hr. Ole Vig Jensen, at Det Radikale Venstre gjorde sig overvejelser om, hvorvidt tiden nu ikke var inde til at ændre den gældende struktur i hovedstadsområdet. Nu er ti-

[Marianne Jelved]

den altså efter vor opfattelse inde til at nedlægge Hovedstadsrådet. Ved samme lejlighed, den 7. april 1988, tilkendegav indenrigsministeren, at regeringen arbejdede med, hvordan decentraliseringen kunne ske.

Det er altså ikke korrekt, at dette her kommer som et lyn fra en klar himmel eller efter meget hurtige beslutninger. Der er faktisk gået adskillige måneder – ja, år, inden for mit eget parti, kan jeg sige – med diskussioner om Hovedstadsrådets nødvendighed eller ikke. Og i hvert fald begyndte den helt konkret, dengang friamtsforsøget med udlægning af miljø fandt sted.

Processen har altså haft et langt forløb, og i Det Radikale Venstre vil vi meget gerne på alle fronter, hvor vi kan, medvirke til en decentralisering, selvfølgelig ikke uden at overveje hvordan og hvilken centralisering det vil kræve. Vi er fuldt bevidst om, at enhver decentralisering også vil kræve en eller anden form for centralisering, f.eks. i en klarere målformulering eller på andre måder fra Folketingets, statens side. Vi er også af den opfattelse, at det arbejdsgrundlag, der nu er for amterne og Københavns og Frederiksberg kommuner, er godt nok til, at de kan varetage de samme opgaver som amterne i det øvrige land.

Derfor anbefaler vi både lovforslag nr. L 105 og dets følgelovforslag nr. L 106.

Vi har ikke nogen kommentar til Fremskridtspartiets forslag nr. L 32.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Fru Marianne Jelved siger, at der er tale om en lang og grundig forberedelse af dette lovforslag. Det er jeg ikke enig i. Fru Marianne Jelved fremfører bl.a., at det er friamtsforsøget med at henlægge konkrete afgørelser i miljøsager til amtskommunerne og Københavns og Frederiksberg kommuner, der har været udslagsgivende. Vi vidste allerede i 1984, da det blev vedtaget at gøre Hovedstadsrådet permanent, at der var opgaver, der i de nærmeste år ville blive flyttet væk fra Hovedstadsrådet til amtskommunerne. Det vidste vi som sagt i 1984, og det vil sige, at mån den dag, hvor Det Radikale Venstre med glæde tilsluttede sig, at Hovedstadsrådet nu var permanent, vidste, at eksempelvis de konkrete planlægningsopgaver eller de konkrete afgørelser på miljøområdet kunne flyttes ud.

På den baggrund vil jeg gerne spørge fru Marianne Jelved, om hun kan være af den opfattelse, at 6 siders kort beskrivelse i en betænkning, der først og fremmest beskæftiger sig med alt muligt andet, kan siges at være et stykke grundigt udvalgsarbejde, og om hun ved, hvor utrolig kort tid de organer – amter, kommuneforeninger og andre, der er blevet hørt om den sag – har haft til at beskæftige sig med de konkrete lovforslag. Det er sådan noget, man får besked om den ene dag, og så skal man 6 dage efter aflevere et kvalificeret svar på lovforslagets tekst og bemærkninger. Det er efter min bedste overbevisning, fru Marianne Jelved, et hastværksarbejde, som jeg ikke synes Det Radikale Venstre rigtig kan være tjent med.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Nu findes der næppe helt klare regler for, hvad man forstår ved et grundigt udredningsarbejde osv. Det, jeg forsøger at sige, er, at Det Radikale Venstre i hvert fald har beskæftiget sig med denne problemstilling igennem adskillige år og diskuteret, hvorvidt det var rimeligt at udføre den type opgaver, som vi har hentet erfaringer om fra Hovedstadsrådets arbejde. Jeg skal også her sige, at der i det radikale bagland, altså radikale kommunalpolitiske kredse osv., ikke er fuldstændig enighed med hensyn til Hovedstadsrådet, men der er altså stærk stemning for, at vi gør dette her. Jeg synes, processen har været lang. Diskussionen har strakt sig over temmelig lang tid. Der har ikke for Hovedstadsrådets medlemmer, amtsrådsforeninger osv. været tvivl om, hvad der blev diskuteret, og man har haft tid til at forholde sig til det; ikke mindst har pressen hjulpet med til at afkræve diverse politikere deres stillingtagen i denne sag. Det kan man kalde kvalificeret eller ikke kvalificeret.

Nu kommer der en førstebehandling, og derefter kommer der en andenbehandling. I den mellemliggende periode har de involverede parter jo mulighed for at opsøge Kommunaludvalget og partierne og gøre rede for det, hvis de synes, sagen har fået en forkert behandling.

Jeg har ikke nogen viden om, hvor lang høringsfrist der har været i forbindelse med lovforslaget, men jeg vil minde om, at alle jo kan henvende sig i den periode, der går mellem første- og andenbehandlingen.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Fru Marianne Jelled gjorde en bemærkning i sit indlæg om, at Det Radikale Venstre var tilhænger af decentralisering.

Jeg vil gerne spørge fru Marianne Jelled, om hun mener, det kan siges at være decentralisering, når man erstatter Hovedstadsrådets koordinerende og besluttende myndighed i overordnede anliggender med et frivilligt samarbejde, hvor hver enkelt regionplanmyndighed er selvstændig inden for sit eget område og den, der skal rede trådene ud, er miljøministeren. Det er det nemlig ikke, så vidt jeg kan se.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelled (RV):

Jeg opfatter det som en decentralisering, men jeg siger også, at der, samtidig med at vi decentraliserer, vil være en eller anden type centralisering – oftest i hvert fald – og det er der i denne situation, fordi miljøministeren så vil sidde som den øverste myndighed, f.eks. med hensyn til planlovgivningen, ligesom miljøministeren over for de andre amter i Danmark har den afgørende indflydelse på beslutninger om deres regionplaner osv. Det er en decentralisering, når man lægger ud til det enkelte amt at foretage regionplanlægninger osv. i forhold til, at planlægningen ligger hos Hovedstadsrådet. Jeg kan ikke opfatte det på anden måde.

Lis Noer Holmberg (CD):

Da man i 1970 lavede den nye kommunalreform, må man gå ud fra, at det var med den klare overbevisning, at det ville være en god facon at dele landets styrende organer op på. Jeg er ikke sikker på, at man i dag føler, det var den rigtige måde; i hvert fald oplever man ude omkring i landet – og vel især i de større byer – en trang til at danne lokalnævn og -råd, en trang til at slutte op om sit eget område. Borgerne føler simpelt hen afmagt på grund af den lange vej til systemet og står ofte magtesløse over for hele det bureaukrati, der er bygget op.

Nu foreslår indenrigsministeren, at Hovedstadsrådet skal nedlægges som et led i en afbureaukratisering og en forenkling af strukturen inden for det offentlige.

For 15 år siden, i 1973, da Folketinget vedtog at oprette Hovedstadsrådet, var der bred enig-

hed om, at dette råd ville kunne styre visse funktioner på en effektiv måde. Profetierne desangående har ikke slået til; det må vi klart erkende. Således udtrykte CD's kommunalpolitiske ordfører det, da man sidst, nemlig den 7. april i år, debatterede nedlæggelse af Hovedstadsrådet her i salen.

CD udtalte også dengang, at Hovedstadsrådets funktion med fordel kunne overføres til områdets amter samt Københavns og Frederiksberg Kommuner. Vi var positive, men ønskede, at nogle omstrukturingsproblemer skulle løses, inden en lov om nedlæggelse af Hovedstadsrådet kunne vedtages.

Nu står vi her ikke blot med et lovforslag om ophævelse af Hovedstadsrådet, men også med et lovforslag om ændringer af forskellige lovbestemmelser som følge af nedlæggelse af Hovedstadsrådet og endelig et lovforslag om hovedstadsområdets kollektive persontrafik. Her er altså tale om nogle helt konkrete spørgsmål, som vi kan tage stilling til, og jeg mener derfor ikke, man kan komme det ret meget nærmere.

Dette, at Hovedstadsrådet er valgt ved indirekte valg og ikke selv er ansvarligt for tilvejebringelsen af de midler, rådet disponerer over, er i sig selv ikke nogen god ordening og da slet ikke rart for de folkevalgte, der skal stå med ansvaret over for vælgerne. Ingen kan vel være uenig i, at det er et sundt og godt princip, at kompetence og ansvar følges ad.

Der er ingen grund til at gå dybere ind i selve dette lovforslag, da konsekvenserne som følge af Hovedstadsrådets nedlæggelse ligger i det næste lovforslag. Jeg skal blot sige, at vi nok kunne have ønsket os lidt mere præcise oplysninger med hensyn til de økonomiske konsekvenser. Man taler om besparelser på 15-20 mio. kr. Er det korrekt, er det noget, der kan slå til, eller hvordan? Kan vi få det mere præciseret?

Hele dette kompleks af ændringer, der ligger i lovforslag nr. L 106, i forbindelse med Hovedstadsrådets nedlæggelse kan være svært at gennemskue, men meget tyder dog på, at man har været inde på alle de forskellige områder og har fundet noget at sætte i stedet. Det er klart, at en ændring som det at nedlægge et råd, der har eksisteret i 15 år, kan medføre visse problemer, men dem må man jo så løse hen ad vejen.

Selvfølger er der modstand imod, at man nedlægger Hovedstadsrådet. Det er da klart, at

[Lis Noer Holmberg]

nogle af dem, der sidder i rådet, vil slås for at bevare det; det er helt naturligt. Argumenterne kører bl.a. på, at den overordnede plan, regionplanen, vandindvinding, lossepladser og den kollektive trafik er områder, der kun kan styres af Hovedstadsrådet, og at der vil blive problemer amter og kommuner imellem, når disse nu i fællesskab skal tage over.

Det er svært at sige, hvordan det vil komme til at fungere. For også ude omkring i landets amter og kommuner er der bureaukrati, så det basker. Men hvo, som intet vover, intet vinder. Desuden er man jo også i gang derude med at omstrukturere fra amter til kommuner og i kommunerne i forbindelse med frikommuneforsøg.

Selvfølger kan amter og kommuner samarbejde her i hovedstadsområdet om nogle væsentlige ting på godt og ondt, som andre amter og kommuner må gøre det. Det er et spørgsmål om samarbejdsvilje. Men i den sidste ende er det altså et spørgsmål om, hvad der er det bedste for borgerne og samfundsøkonomien. Det synes jeg ikke man må glemme.

Jeg finder det helt nødvendigt at gå ind på alle de enkelte områder. I de fleste tilfælde henviser man til love og regler, der er gældende for det øvrige land. Derfor kan det altså ikke oplyse mig, at disse regler også skal være gældende for København og omegn, altså hovedstadsområdet. Desuden har dette område jo tidligere kunnet fungere uden et Hovedstadsråd.

Lovforslag nr. L 32 fremsat af Fremskridtspartiet skal jeg ikke debattere, fordi det jo dækker det samme, som jeg netop har været inde på, og den samme lovgivning, vi her drøfter.

Kofod-Svendsen (KRF):

Da mit partis ordfører i denne sag, hr. Glønborg, ikke kan være til stede under debatten i dag, skal jeg udtale følgende:

Vi kan fra Kristeligt Folkepartis side tilslutte os regeringens forslag.

Jeg vil gerne gøre et par mere generelle bemærkninger:

Den kendsgerning, at man opretter en institution, et organ, eller hvad det måtte være, betyder ikke, at man ikke med rimelighed og fornuft kan nedlægge det på et senere tidspunkt. Der kan have været glimrende grunde til at oprette et eller andet på et tidspunkt til at løse

nogle opgaver. Men når opgaverne eller nogle af opgaverne er blevet løst, kan man synes, det vil være rimeligt at løse dem på en anden måde, og så nedlægger man det. Jeg synes, det er et rigtigt princip, at man tør nedlægge noget. Dermed mener jeg ikke, at man har gjort noget forkert ved at oprette dem.

Jeg skal ikke holde nogen lang forelæsning om Hovedstadsrådets historie. Da det blev oprettet for adskillige år siden, var jeg selv tvøvend, men da jeg så det som et valg imellem, om man skulle have et stort amt eller et mindre, et hovedstadsråd, mente jeg, det ville være rigtigt at lave det mindre frem for det store, nemlig storamtet.

Jeg hører til dem, der mener, at Hovedstadsrådet har gjort et godt stykke arbejde. Jeg mener ikke, at denne lovgivning er en form for straffeaktion eller udtryk for, at rådet ikke har gjort det godt nok, eller noget i den stil. Det er ikke det, der ligger bag mit partis tilslutning til ophævelse af Hovedstadsrådet, men derimod en erkendelse af, at adskillige af opgaverne er blevet løst, og at de, der er tilbage, billigere og mere hensigtsmæssigt kan løses af henholdsvis de tre amter og de to kommuner.

Om man så lige skal lægge alle opgaverne ud på den måde, som lovforslag nr. L 106 foreskriver – dette meget tekniske og meget paragrafprægede lovforslag – tør jeg virkelig ikke fælde nogen endelig dom over. Jeg er overbevist om, at hr. Glønborg i Kommunaludvalget vil følge det meget nøje, og vi vil selvfølgelig, hvis vi mener, der er brug for det, stille nogle fornuftige ændringsforslag.

Men det er klart, at det, der er varetaget af Hovedstadsrådet, nu skal løses på anden måde, og ved en hurtig gennemlæsning kan jeg kun sige, at jeg synes, det ser meget godt ud, men vi vil naturligvis forbeholde os at gå i detaljer under udvalgsarbejdet.

Til det principielle med hensyn til nedlæggelse er det altså et ja fra vores side, men selvfølgelig under forudsætning af, at man gør det på den rigtige måde, og i fuld anerkendelse af og respekt for det arbejde, som er blevet udført af Hovedstadsrådet.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Jeg vil gerne takke for de positive tilkendegivelser, der er givet af et flertal af ordførerne, og i øvrigt vil jeg tage udgangspunkt i, hvad fru

[Indenrigsministeren]

Marianne Jelved sagde om, at den ændrede opfattelse af Hovedstadsrådet ikke er udtryk for kritik af det, rådet har udført, ikke er en kritik af de ansatte, at det altså ikke er en kritik af tidligere beslutninger, men skyldes en erkendelse af, at der i dag er en anden holdning til og en anden forståelse af begrebet decentralisering, og at vi er i gang med frikommuneforsøg, der også dækker friamter. Der er altså en helt anderledes vilje til at give kommunestyret indhold; ikke alene taler vi om, at den myndighed, der behandler en sag, også endeligt skal kunne afgøre den, men også om, at den beslutning, der træffes, skal træffes så tæt på borgerne som overhovedet muligt. Det er det altafgørende princip bag det lovforslag om nedlæggelse af Hovedstadsrådet, regeringen har fremsat.

Derfor er det fuldstændig rigtigt, som hr. Agerschou siger, at man ikke løser opgaverne ved at nedlægge Hovedstadsrådet. Opgaverne bliver løst i amterne og i Københavns og Frederiksberg kommuner. De bliver altså løst andre steder, tættere på borgerne, i råd, der er direkte valgt.

Det fører mig hen til de bemærkninger, som hr. Henning Rasmussen gjorde om, hvad der ligger i begreberne decentralisering og centralisering. Af hr. Henning Rasmussens tale kunne man få den opfattelse, at der var tale om en eller anden grad af mistillid til amtsrådspolitikere. Sådan tror jeg ikke det skal opfattes, men hr. Henning Rasmussen sagde, at man i forslaget nu tillagde miljøministeren større styrke, når det gjaldt landsplandirektiver. Heri lå altså nu en centralisering.

Vi ved jo alle, at der i lovforslaget ikke tillægges miljøministeren andre beføjelser end dem, der gælder i det øvrige land – beføjelser, som bliver anvendt, hvis opgaven ikke løses af amterne og Københavns og Frederiksberg kommuner.

Hvorfor skal man have mindre tillid til, at folkevalgte i hovedstadsområdet kan løse opgaverne, end man har til folkevalgte i det øvrige land?

Jeg har fuld tillid til, at det er muligt for amtsrådspolitikere, politikere på Københavns og Frederiksberg rådhus at løse opgaverne til fuld tilfredshed.

Dernæst bliver der spurgt: Hvad koster det? Det er også formuleret som: Hvad er besparelserne? Det, der er anført i lovforslaget, er, hvad

det rent faktisk koster at have den administrative størrelse og struktur, man har, og som man sparer ved at nedlægge Hovedstadsrådet.

Der er ikke givet noget skøn over, hvad udgiften i amter og kommuner under ét egentlig er. Der er en forventning om, at det kan være udgiftsneutralt, og der kan være en forventning om, at det bliver billigere på længere sigt. Men det altafgørende argument er, at det ikke er det bærende, om det er 1 mio. kr., der spares, eller det er 10 mio. kr., men at det er en anden form for politisk styre, at regeringen opfatter det som en demokratisk sejr for kommunestyret, for det decentrale system. For den billigste løsning ville jo netop være at centralisere. I den yderste konsekvens kunne vi nøjes med én, der bestemte det hele. Det ville sikkert være økonomisk billigt, men til gengæld også det, der gav den mindste grad af demokrati, hvad historien gennem tiderne har vist.

Der bliver spurgt, om det giver en lettere sagsgang. Ja, det er jeg ikke i tvivl om at det gør. Det er lettere at forstå og acceptere, at de, der har beslutningskompetencen, er de nære, er amtsrådet. Det er min klare opfattelse fra det amt, hvor jeg selv bor, at man har en aldeles anden opfattelse af amtsrådets funktion end af Hovedstadsrådets, at man kender personer i amtsrådet i større grad, end man kender dem i Hovedstadsrådet.

Endelig blev der spurgt, hvorfor der skal være sammenfald med nedlæggelse af Hovedstadsrådet pr. 1. januar 1990 og dette, at man begynder en ny periode for amtsråd og kommunal- og byråd. Svaret er entydigt det, at det er da rimeligt, at borgere, der stiller op som kandidater til amtsrådsvalg, ved, hvad det er, de stiller op til, hvad det er for et demokratisk styre, hvad det er for en kompetence, man tillægger dem, og hvad det er for et ansvar, de skal påtage sig.

I den forbindelse er jeg ganske tilfreds med, at svaret dér, hvor jeg har spurgt rundt omkring, har været: Vi kan godt, vi vil gerne. Giv os nu den kompetence, så skal vi nok påtage os ansvaret. Så er det altså vælgerne, der på valgdagen den 21. november 1989 må vælge de politikere, der vil påtage sig kompetencen og leve op til ansvaret.

Henning Rasmussen (S):

Jeg synes, at ministeren og en række ordførere har evnet ganske udmærket at tale uden om

[Henning Rasmussen]

det, der var det centrale i mit indlæg. Ministeren fremstiller det, som om vi nærer mistillid til, at amtsrådspolitikere og politikere i Københavns og Frederiksberg Kommuner kan løse opgaven lige så godt som andre steder i landet. Det har jeg ikke et eneste øjeblik så bare som antydet. Jeg har jo selv siddet både i amtsråd og i byråd i en årrække, og jeg har ikke den mindste mistillid til dem, tværtimod.

Det centrale i mit indlæg var, at det, der hidtil har været enighed om i Folketinget, er, at alle de opgaver af generel karakter, som rækker ud over de nye regionplanmyndigheders grænser, burde løses af dem selv igennem Hovedstadsrådet og ikke af ministeren ovenover. Det var det, der var det centrale i mit indlæg, og det er det eneste, man ikke har forholdt sig til.

Jeg har sagt, at vi meget gerne vil diskutere, om yderligere konkrete opgaver med fordel kan lægges ud til lokal afgørelse, og vi har ikke afvist et eneste konkret forslag i den retning fra nogen minister, siden Hovedstadsrådet blev oprettet.

Men når både det første og det andet store betænkingsarbejde om Hovedstadsrådet og om koordineringsproblemerne på tværs af regionalplanmyndighederne anbefaler, at man har et lokalt råd, der løser de problemer, og når også Lotzudvalget – til trods for at det kun skrev 6 sider om problemet – anbefaler, at der etableres et kommunalt fællesskab, der skal løse disse opgaver på tværs af regionplanmyndighedernes grænser, så synes jeg egentlig, at ordførerne og ministeren burde forholde sig til, hvorfor man tror, det er rigtigere, at konflikterne og hensynet til de overordnede problemer i hovedstadsområdet i deres helhed løses bedre af miljøministeren end af Hovedstadsrådet. Det er det, der har været det centrale i min argumentation, og det er fortsat det centrale, men det forholder man sig overhovedet ikke til.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Jeg vil gerne sige til hr. Henning Rasmussen, at jeg jo netop sagde, at man, hvis ikke man vidste bedre, kunne få den opfattelse ved at høre hr. Henning Rasmussens første indlæg, at det indeholdt mistillid til hovedstadsrådets amtsrådspolitikere i forhold til amtsrådspolitikere i det øvrige land.

Når man kan få den opfattelse, er det netop, fordi jeg forholder mig til det, at miljøministe-

ren kan gribe ind, hvis amter og Københavns og Frederiksberg Kommuner i hovedstadsområdet ikke kan blive enige om de opgaver, som er fælles på lige fod med fælles opgaver i den øvrige del af landet. For det er jo kun, når de ikke kan blive enige, at miljøministeren ligesom i den øvrige del af landet har mulighed for og kompetence til at gribe ind og diktere.

Jeg har den grundlæggende opfattelse, at man kan forhandle sig til enighed om de opgaver, der er af fælles art ud over det, der i dag ligger i den regulære planlægning, som jo har inertien i sig, altså hvor de store planer egentlig er lagt, hvor rådhusene ligger, og hvor rådhuspladserne og de store veje ligger. Det er altså en bevægelse med nuancer og forandringer. Jeg har den tillid til de folkevalgte i hovedstadsområdet, at jeg tror, man kan forhandle sig til resultater i fællesskab, så der ikke er behov eller brug for, at miljøministeren skal gribe ind. Det er det, jeg forholder mig til. Det er derfor, jeg afviser, at der er tale om centralisme. Der er tale om den maksimale form for decentralisering.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Enhver, der kender bare en lille smule til hovedstadsområdet, specielt de, der erindrer sig, hvad årsagen er til, at kommunalreformen standsede uden for hovedstadsområdet, vil vide, at der er helt specielle problemer af koordinationsmæssig art i hovedstadsområdet. De problemer forsvinder ikke, fordi man lader, som om de ikke eksisterer.

Jeg tror, at man vil konstatere, at der bliver brug for miljøministeren mange, mange gange, i stedet for at politikerne selv sorterer problemerne ud i Hovedstadsrådet. Jeg tror, det er forkert over for folkestyret, for det er det modsatte af en decentralisering, der sker ved dette lovforslag.

Hovedstadsområdet har en helt anden karakter end Fyns Amt, Ribe Amt, Sønderjyllands Amt, helt anderledes på tværs af grænserne, end vi ser det i resten af landet. De problemer løser forslagene her ikke – jo, lovteknisk, det er skam da nydeligt lovteknisk arbejde, hvor man rent teknisk flytter ansvaret, men det løser ikke koordineringsproblemerne på en demokratisk måde.

(Kort bemærkning).

Mejdahl (V):

Må jeg have lov til lige så stilfærdigt at gøre hr. Henning Rasmussen opmærksom på, at selv med den struktur, vi kender i dag med Hovedstadsrådet, har det været nødvendigt i enkelte tilfælde at påkalde sig miljøministerens og Folketingets assistance.

Jeg tænker her på en sag, som bl.a. på hr. Henning Rasmussens partis foranledning blev sat i værk, nemlig planlægningen omkring Københavns Havn. Det er altså ikke en ny foretelse, hvis der en gang imellem kan blive brug for assistance fra minister og fra Folketing.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 102:

Forslag til lov om hovedstadsområdets kollektive persontrafik.

Af trafik- og kommunikationsministeren (H. P. Clausen).
(Fremsat 17/11 88).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Tove Lindbo Larsen (S):

Det skal siges helt klart, at Socialdemokratiet er tilhænger af offentlig kollektiv trafik. Vi mener også, at den skal udføres rationelt i takt med tidens krav om service ved udnyttelse af kendt teknologi samt med ordentlige vilkår for medarbejderne.

Det lovforslag, vi nu behandler, er skåret over en borgerlig privatiseringslæst. Regerin-

gens forslag er en følge af forslaget om nedlæggelse af Hovedstadsrådet, og bliver det vedtaget, kræver det en ændring af Hovedstadsområdets Trafikskelskab.

Der er grund til at erindre om, at 1/3 af landets befolkning bor i dette område, og at de nu betjenes trafikalt af busser, S-tog og privatbaner. I andre storbyer styres persontransporten ofte af et bytrafikskelskab.

Jeg mener, der er nogle hovedkrav, der med rette kan stilles til den kollektive trafik. Det er for det første sikker drift, for det andet koordinerede trafikforbindelser, for det tredje god service, for det fjerde forbrugervenlig, ensartet takstpolitik, for det femte miljøvenlig transport og for det sjette god personalepolitik.

Jeg mener ikke, det til fulde kan opnås ved det forslag, regeringen har fremsat. Ministeren siger i sin fremsættelsestale, at regeringen vil styrke den kollektive trafik. Det mål er vi meget enige i, men vi tror ikke, at de midler, regeringen vil bruge, kan medvirke til at nå målet.

Regeringen foreslår en opsplitning af trafiklementerne, altså en tilbageførsel af ansvaret for og ledelsen af S-togene til staten. Det er Socialdemokratiet imod. Vi mener, det vil skabe store koordineringsproblemer vedrørende både trafikafvikling og de langsigtede investeringer. Tilmed er trafik- og kommunikationsministeren sat som overdommer i tilfælde af uenighed om aftalers indgåelse. Det kalder jeg centralisering.

Regeringen mener, at det vil give store muligheder for at styrke banetrafikken i hovedstadsområdet. Det ser jeg ingen garanti for. Tengvadrapporten taler derimod om et krav om ekstra bevillinger til DSB for at få de nye tiltrængte S-tog.

Dertil kommer, at regeringen vil udlicitere, privatisere 30 pct. af al buskørsel til private busentreprenører eller DSB inden 1992. Det vil give øget konkurrence, siger man. Ja, jeg kan sagtens forestille mig de ruter, private vognmænd er interesserede i. Det er de nemme, rentable ruter.

Så kan de tunge blive tilbage i det offentlige, f.eks. ruter gennem Amagerbrogade med de mange opbremsninger, der slider på vej, materiel, chauffør og befolkningen på stedet på grund af luftforureningen. Den eneste effektive løsning på det problem er en tunnelbane til Amager.